

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Величко І.Г.

старший викладач,

*Київський національний університет культури і мистецтв,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України*

ТЕОРЕТИЧНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКА ЇХ ВИКЛАДАННЯ У ВНЗ УКРАЇНИ

Фразеологія – досить молода лінгвістична дисципліна. Багато лінгвістів присвячують себе вивченню цього напрямку, проте досі залишаються питання в цій галузі, на які немає однозначної відповіді.

Перше визначення фразеологізму було сформульовано Шарлем Баллі: фразеологічна єдність – це поєднання, в якому слова втратили своє значення і виражають єдине нероздільне поняття. Подібні поєднання не допускають перегрупування компонентів і можуть бути замінені одним простим словом, званім словом-ідентифікатором [1, с. 60]. З даного визначення ми робимо висновок, що Шарль Баллі був прихильником «вузького» трактування фразеологізмів, що включає в себе тільки словосполучення, переосмислені до кінця.

Багато лінгвістів, такі як Н.Н. Амосова, О.В. Смирницький, М.М. Гухман, І.С. Торопцев, Л.В. Щерба, С.І. Ожегов, В.П. Феліцина та ін., також є прихильниками «вузького» трактування поняття фразеологізм. Відмінною рисою фразеологічних одиниць, на думку О.В. Смирницького, є еквівалентність слову, наявність двох характерних ознак типового слова: семантичної цілісності та існування як готової одиниці в мові,

її відтворюваності в мові [2, с. 208]. Фразеологічні одиниці є лише частиною словосполучень, відтворюваних в процесі мовлення, згідно з О.В. Смирницьким. Автор також виділяє традиційні словосполучення, власне ідіоми і речення, що входять до системи мови.

Що стосується власне ідіом, О.І. Смирницький не відносить їх до фразеологічних одиниць, тому що вони володіють ознакою, не властивою фразеологічним одиницям – стилістичним забарвленням. Таким чином, згідно до вузького трактування фразеологізму за О.І. Смирницьким існує обмежена кількість фразеологічних одиниць.

Вузькому розумінню обсягу фразеології протиставляється її широке розуміння. Цієї точки зору дотримуються В.В. Виноградов, В.Л. Архангельський, І.В. Чернишова, Н.М. Шанський, А.Д. Райхштейн, М.М. Копиленко, С.Г. Гаврин та інші. Найбільш широке розуміння обсягу фразеології пропонує Н.М. Шанський. Автор включає крилаті слова, афоризми, прислів'я та приказки, вирази, звороти мови, ідіоми та фразеологічні звороти. На думку Н.М. Шанського «фразеологізми постають перед нами як стійкі поєднання, відтворювані, і, отже, готові одиниці мови, що існують у вигляді цілісних за своїм значенням і стійких у своєму складі і структурі утворень [4, с. 173]. Цього ж погляду дотримується В.Н. Телія, яка виділяє шість класів фразеологізмів: ідіоми, фразеологічні поєднання, паремії, мовні штампи, кліше і крилаті вирази [3, с. 58].

Бенгт Альтенберг вважає, що англійська фразеологія – досить нечітка система мови. Вона включає в себе такі компоненти, як ідіоми, стійкі словосполучення, колокації і прислів'я [5, с. 11].

Німецький лінгвіст Розмарі Глезер, яка вивчала англійську фразеологію, дає наступне визначення фразеологізму: фразеологізм – лексикалізоване, відтворене двокомпонентне або багатоконпонентне словосполучення у повсюдному використанні, яке має відносну синтаксичну і семантичну стабільність, може бути

ідіоматизованим, може включати в себе конотації, а також може виконувати емпатичну і підсилюючу функції в тексті [6, с. 14-15]. Р. Глезер не включає до складу фразеології прислів'я, представлені реченнями.

Вивчення фразеологічних одиниць англійської мови у ВНЗ України вимагає від студентів постійного пошуку, вміння аналізувати, порівнювати та знаходити найбільш ефективні і раціональні шляхи освоєння знань, способи формування усвідомлених умінь і навичок, самостійності мислення, пізнавальної активності.

При вивченні фразеології викладач використовує наступні заходи:

- лекції;
- практичні заняття;
- реферати, доповіді;
- лабораторні роботи;
- контрольні роботи.

Підготовка студентів складається з засвоєння ними теорії про фразеологію. Вивчення фразеології ВНЗ нерозривно пов'язано з розділом науки про мову – лексикологією, де діють такі принципи:

- лексико-граматичний (зіставлення лексичного та граматичного значень слова);
- системний (облік усіх елементів лексичної парадигми);
- контекстний (розгляд слова в його синтагматичному зв'язку із контекстом);
- лексико-синтаксичний (зіставлення слова та словосполучення).

Усі ці принципи забезпечують студентам розуміння сутності слова і фразеологізму, необхідність їх розгляду у контексті, з якого можна з'ясувати семантику того чи іншого слова.

Перед ознайомленням з розділом фразеології ставляться наступні приватні спеціальні цілі:

- вивчення основних особливостей фразеологізмів;
- поглиблене вивчення їх функцій у мові;
- формування і закріплення навчально-мовних умінь.

Вивчення лінгвістичних понять супроводжується їх вживанням у зв'язкових відповідях. Вони являють собою навчальні тексти, доповіді, реферати, виступи на науково-мовні теми. Як показує досвід, доцільно розкривати студентам деякі питання теорії наступним чином:

- 1) прочитати лекційний курс;
- 2) скласти ряд питань для практичних занять;
- 3) розробити завдання пошукового характеру;
- 4) виконати зі студентами необхідну кількість лабораторних і контрольних робіт.

Одним із найважливіших етапів в навчанні студентів фразеології (як однієї зі складових загального комплексу) є заліки та іспити. Саме тому, той матеріал, який дається викладачем на лекціях, може стати частиною екзаменаційного білета. Виходячи з цього, лекції з фразеології – це одна зі складових підготовки студента до іспитів або заліків з лінгвістики. На практичних заняттях студенти можуть і вивчати новий матеріал, і його закріплювати. Тому доцільно використання різних типів завдань, щоб студенти змогли опанувати і різними способами їх виконання.

Завдання можуть виконуватися без безпосередньої участі викладача, без його допомоги з використанням дослідницького методу. У разі необхідності викладач приходить на допомогу, але залишає місце для самостійності студента. Завдання розподіляються таким чином, щоб частина з них була виконана на занятті під керівництвом викладача, частина запропонована в якості домашнього завдання. Як приклади практичних завдань можуть виступати такі завдання, як:

- робота з навчальним матеріалом (за наведеними завданнями);
- аналіз фразеологізму;
- аналіз фразеологічного словника.

Завдання пошукового характеру можуть бути використані в усіх ланках навчання студентів. Так, при викладі матеріалу лекції

пояснювально-ілюстративним методом, сутність якого зводиться до повідомлення теоретичних відомостей у готовому вигляді та ілюстрації їх прикладами, викладач вводить завдання пошукового характеру, створюючи проблемну ситуацію, важливу для активізації уваги студентів, для більш усвідомленого й міцного, творчого засвоєння ними певної проблеми. Таким шляхом здійснюється поєднання пояснювально-ілюстративного методу і методу проблемного викладу. Пропонуючи завдання пошукового характеру при використанні методу проблемного викладу, викладач сам вирішує створену їм ситуацію: розкриває студентам шлях пошуку відповіді на питання завдання, вчить робити обґрунтовані висновки, вчить орієнтуватися в новій ситуації.

До завдань пошукового характеру можна віднести такі типи робіт:

- реферати;
- доповіді;
- повідомлення;
- розробка уроку;
- курсові роботи.

Система контролю (лабораторні та контрольні роботи) дозволяє закріпити знання студентів. Лабораторна робота з фразеології може складатися з переліку питань, виконання яких безпосередньо пов'язане з використанням фразеологічних словників.

У підсумку можна зробити такі висновки, що основною формою навчання є лекційний курс у ВНЗ. Практична робота студентів реалізується на практичних і лабораторних заняттях. У результаті використання різних методик піднесення інформації, студенти засвоюють знання, що сприяє формуванню у них уявлення про фразеологію та фразеологічні одиниці. На основі теоретико-методичних знань розвиваються методичні вміння.

Список використаних джерел:

1. Балли Ш. Французская стилистика. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 302 с.

2. Лексикология английского языка / А.И. Смирницкий; Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. Филол. фак. – М.: Омен : МГУ, 1998. – 259 с.
3. Телия В.Н. Что такое фразеология? М.: Наука, 1966. – 386 с.
4. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка. Учеб. пособие. – М.: Либроком, 2012. – 401 с.
5. Phraseology. Theory, Analysis, and Applications / Edited by A.P. Cowie. – Oxford: Clarendon press, 1998. – 309 p.
6. Rosemarie Gläser Phraseologie der englischen Sprache. – Leipzig: Enzyklopädie Verlag, 1990. – 132 p.

Галацин К.О.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КОЛЕКТИВНО-ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ІНЖЕНЕРА

Сучасне життя потребує активної творчої особистості. Виховати її можна лише впроваджуючи у педагогічну практику стратегії розвитку критичного мислення. Завдання цієї стратегії полягає у «пробудженні свідомості», коли молода людина усвідомлює реалії, що оточують її, і шукає шляхи розв'язання проблем. Такий підхід співзвучний концепції особистісно-орієнтованого навчання і нерозривно пов'язаний із застосуванням активних та інтерактивних технологій. Сучасне життя потребує активної творчої особистості. Виховати її можна лише впроваджуючи у педагогічну практику стратегії критичного мислення.

Звернення до інтерактивних технологій зумовлено новими завданнями, які поставлені перед системою освіти країни: формування активної, діяльної, творчої, конкурентноспроможної особистості. Розв'язати це завдання в рамках старої організаційно-